

Ekolojik Sistemler Kuramına Kapsamında Ebeveyn-Çocuk İlişkileri ve Suça Sürüklenen Çocuk: Bir Derleme Çalışması

UFUK SARIGÜL

Özet

Bu derleme çalışmasının amacı, son derece önemli bir sorun alanı olan suça sürüklenen çocuk olgusunu psikolojik perspektiften, aile ile ilgili çalışmalardan elde edilen sonuçlar kapsamında incelemektir. Çalışmanın temel amacı, çocukların suça sürüklenmesinde etkili olan risk ve koruyucu faktörleri ebeveyn-çocuk etkileşim süreçleri (ebeveynlik stilleri, aile iletişim dinamikleri ve algılanan ebeveyn desteği) kapsamında bütüncül bir bakış açısıyla aktarmaktır. Bu amaçla, bireyin gelişimi ile çevresel sistemler (mikrosistem, mezosistem, ekzosistem ve makrosistem) arasındaki karşılıklı etkileşimin önemini vurgulayan Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Kuramı teorik çerçeve olarak kullanılmıştır. Bu çalışma, alan yazındaki ilgili bilimsel çalışmaların sonuçlarının derlenmesiyle gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, sosyoekonomik düzey ve aile içinde suç işleyen birinin varlığı gibi daha geniş faktörlerin yanı sıra diğer aile dinamiklerinin çocukların suça sürüklenmesindeki kritik önemini vurgulamaktadır. Aile bütünlüğünün bozulması, ihmalkâr, otoriter veya aşırı hoşgörülü ebeveynlik tarzları, tutarsız disiplin uygulamaları, yetersiz ebeveyn denetimi ve ebeveynin aşırı cep telefonu kullanımı (phubbing) gibi mikrosistem düzeyindeki risk faktörleri, çocuklarda suça sürüklenme davranışını artıran

– ARASTIRMA MAKALESİ –

UFUK SARIGÜL, uufuksarigul@hotmail.com
Polis Akademisi Başkanlığı İzmir Rüşdü Ünsal PMYO
<https://orcid.org/0000-0001-8981-8295>

Geliş tarihi: 14.10.2025 • Kabul tarihi: 17.11.2025
<https://doi.org/10.47646/CMD.2025.358>

etmenler arasındadır. Öte yandan, algılanan ebeveyn desteğinin ve yakınlığının yüksek olması, güçlü ebeveyn bağlanması ve yüksek öz düzenleme becerileri ise suç davranışının ortaya çıkmasını önleyici faktörlerdendir. Sonuç olarak bu çalışma, ebeveyn-çocuk etkileşim dinamiklerinin çocukların suça sürüklenmesi sürecindeki önemini vurgulamakta ve aile temelli çeşitli müdahalelerin etkililiğini gösteren önemli bir literatür özeti sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Çocuk, Suça sürüklenen çocuk, algılanan aile duyarlılığı, ekolojik sistem yaklaşımı

Ecological Systems Theory Perspective on Parent-Child Relationships and Juvenile Delinquency: A Review Study

Abstract

This review examines the phenomenon of juvenile delinquency, a major social problem, from a psychological perspective, drawing on family research. Its aim is to provide a thorough understanding of risk and protective factors that influence children's delinquent behavior, particularly in relation to parent-child interactions such as parenting style, family communication dynamics, and perceived family support. Bronfenbrenner's ecological model, which emphasizes the reciprocal interaction between individual development and environmental systems (micro-, meso-, exo- and macrosystems), provides the theoretical framework. The results of the reviewed literature underline the importance of broader factors (e.g., socioeconomic status, family crime) and family dynamics in the development of criminal tendencies. In particular, family breakdown, neglectful, authoritarian or overly permissive parenting styles, inconsistent disciplinary measures, insufficient parental supervision and excessive smartphone use (phubbing) are identified as microsystemic risk factors that increase the likelihood of delinquency. Conversely, high perceived parental support, strong parent-child bonding, and well-developed self-regulation skills are protective factors. Overall, the study highlights the crucial role of parent-child interactions in the development of delinquent behavior and provides a comprehensive review of the literature demonstrating the effectiveness of family-based approaches.

Keywords: Family, Child, Juvenile delinquency, perceived parental sensitivity, ecological systems approach

Giriş

Çocukların suça sürüklenmesi yalnızca bireysel değil, aynı zamanda aile, hukuki ve toplumsal birçok ciddi sorunu da beraberinde getirebilmektedir. Çocuk Koruma Kanunu (2005) kapsamında suça sürüklenen çocuk kavramı, *“kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbiri alınmasına karar verilen çocuk”* şeklinde ifade edilmektedir. Bu tanım, çocuğu bir fail olarak nitelemek yerine, onu suç işlemeye iten koşulları ve çevresel faktörleri vurgulamaktadır. Bu nedenle suça sürüklenen çocuk kavramına yalnızca hukuki bir perspektifle yaklaşımamalıdır. Çocukların suça sürüklenme davranışları sosyal, psikolojik, aile ve toplumsal faktörleri de içeren çok katmanlı bir olgudur (Jolliffe vd., 2017). Bu boyutlar, çocuğun bireysel özelliklerinden başlayarak aile, akran çevresi ve daha geniş toplumsal yapıya kadar uzanan karmaşık bir etkileşim ağı içerisinde incelenmektedir. Örneğin, Manouchehri ve arkadaşları (2025) tarafından yapılan bir çalışmada İranlı ergenlerdeki suçlu davranışlar, *“ciddi fiziksel kavga, kamu alanında gürültücü, kavgacı veya kural tanımaz olma ve kızlar için İslami giyim (tesettür) kurallarına ve erkekler için edepli görünümüne uymama”* gibi kültürel olarak spesifik öğeleri içerebilmektedir. Bu bulgudan da anlaşılacağı üzere suça sürüklenme kavramı, bireysel etkilerden sosyokültürel etkenlere kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır.

Suçta sürüklenen çocuk kavramı yalnızca ülkemizi değil, dünya genelinde birçok ülkeyi de olumsuz etkilemektedir. Konu Türkiye özelinde değerlendirildiğinde, Türkiye İstatistik Kurumu (2025) tarafından yayınlanan rapora göre 2024 yılında güvenlik birimlerine getirilen çocuklardan 202 bin 785’inin suça sürüklendiği anlaşılmaktadır. Aynı rapora göre, çocukların yüzde 40,4’ü fiziksel şiddete, yüzde 16,6’sı hırsızlığa, yüzde 8,2’si uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma, satma veya satın alma suçlarına, yüzde 4,6’sı tehdit suçlarına, yüzde 4,2’si tehlikeli suçlara ve yüzde 26’sı ise diğer suçlara karışmaktadır. Bu veriler göz önünde bulundurulduğunda, suça sürüklenen çocuk sayısında ciddi bir artış ivmesi olduğu görülmektedir. Örneğin, 2020 yılında 112 bin civarında olan suça sürüklenen çocuk sayısı 2024 yılında yaklaşık 203 bine yükselmiştir.

Çocukların suça sürüklenmesinde bireysel değişkenlerin yanı sıra yaşanan çevrenin sosyo-kültürel etkileri ile aile ilişkileri de belirleyici olabilmektedir. Alan yazın incelendiğinde, çocukların suça sürüklenmesi ile sosyo-ekonomik düzey (Hatt, 2011), dezavantajlı mahallelerde yaşamak

(Mennis vd., 2011), ailede suç işlemiş bir üyenin olması (Alltucker vd., 2006), madde bağımlısı aile üyesinin bulunması (Roe-Sepowitz, 2007) ve ebeveyn ilgisinin düşük olması (Chew vd., 2010) gibi çeşitli değişkenlerin etkili olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle çocuğun ebeveynlerine duyduğu yakınlığı algılama düzeyi, ebeveynlik stilleri ve ebeveyn desteği gibi faktörlerin çocukların suça sürüklenmesinde kritik etkiler oluşturduğu çeşitli araştırmalarca ortaya konmaktadır (örn. Walters, 2021; Goering ve Mrug, 2021). Merdović ve Jovanović (2024) tarafından yapılan bir diğer çalışmanın sonuçlarına göre, çocukların suça sürüklenmesi yalnızca yasaların ihlal edildiği davranışlarla sınırlı kalmamakta; aynı zamanda sosyal, kültürel ve geleneksel normların ihlalini de kapsayan geniş bir davranış yelpazesinde ortaya çıkabilmektedir. Bu çalışmanın sonuçlarından da anlaşılabileceği üzere çocuk ve ergenlerin suça sürüklenmesi süreci çok boyutludur ve birçok faktörün bir arada etkili olduğu bir süreçte gerçekleşmektedir. Yine bu çalışmanın sonuçlarına göre çocuk ve ergenlerdeki suç davranışları endojen (biyolojik, biyopsikolojik) değişkenler ile eksojen (okul, akran grupları, aile, medya, sosyo-ekonomik koşullar ve toplumsal süreçler) düzeyler arasındaki dinamik etkileşim süreci ile açıklanabileceği belirtilmektedir.

Suçta sürüklenen çocuk sayılarında aile içi etkileşim süreçlerinin önemine dair yapılan çalışmalara bakıldığında bu etki açıkça görülebilmektedir. Örneğin, aile bütünlüğünün bozulması, kalabalık yaşam koşulları ve etkisiz okul yaşantıları aile ve sosyal çevre odaklı risk faktörlerindendir (Gogineni vd., 2023). Ayrıca Brislin ve arkadaşları (2025) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, ergenlik dönemindeki suç davranışlarının düşük empati düzeyi, dürtüsellik, saldırgan davranışlar, antisosyal akran ilişkileri, olumlu ebeveynlik tutumlarının olmayışı, dezavantajlı mahallede yaşama ve okula devam etmeme gibi çeşitli faktörlerle ilişkili olduğu görülmüştür. Bu çalışmanın sonuçlarından da anlaşılabileceği üzere çocuk ve ergenlerin suça sürüklenme süreçlerini tek bir değişkenle açıklamaya çalışmak, sorunun kavramsallaştırılmasını güçleştirmektedir.

Sarıgül (2025) tarafından 24 suça sürüklenmiş çocuk ve bu çocuklarla çalışan 6 uzman (psikolog, sosyal hizmet uzmanı ve psikolojik danışman) ile gerçekleştirilen çalışmada, çocukların suça sürüklenme süreci duygu düzenleme, öz düzenleme, psikolojik sağlamlık gibi bireysel faktörlerin yanı sıra ailesel faktörlerin de (algılanan aile yakınlığı, aile bütünlüğünün bozulması ve ebeveyn denetimi gibi unsurlar) çocukların suça sürüklenmesinde kilit risk faktörleri arasında yer aldığı belirlenmiştir. Bu

nedenle, bu sürecin açıklanmasında birden fazla etkileşim ağının bir arada değerlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda çocukların suça sürüklenmesi sürecinin açıklanmasında Bronfenbrenner tarafından dile getirilen Ekolojik Sistemler Kuramı'nın (1979) bireysel, ailevi, sosyal ve toplumsal süreçlerin olası etkilerini açıklamak amacıyla önemli bir kuramsal çerçeve oluşturduğu düşünülmektedir.

Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Kuramı (1979), bireysel gelişim ile çevresel etkileşim mekanizmalarının olası etkilerinin bir arada değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Kurama göre bireysel davranışın açıklanmasında yalnızca içsel faktörlere odaklanmak, diğer sistemlerin etkilerinin anlaşılmasını güçleştirebilir ve yetersiz kalabilir. Ekolojik Sistemler Kuramı'na göre bireyi etkileyen mikrosistem, mezosistem, ekzosistem ve makrosistem gibi çeşitli düzeyler bulunmaktadır. Birey, mikrosistem düzeyinde okul, akran ve aile ile doğrudan ilişkilere sahiptir. Mezosistem birey, aile, okul ve akran arasındaki bağlantıların olası etkilerini vurgulamak için kullanılan düzeydir. Ekzosistem bireyin doğrudan içinde yer almadığı ancak dolaylı olarak etkilendiği medya, sosyal politikalar gibi sistemlerin etkilerini kapsar. Makrosistem ise kültürel normlar, toplumsal değer yargıları, ekonomik yapılar ve hukuk sistemi gibi daha geniş faktörleri içerir. Kuram tarafından dile getirilen son sistem olan kronosistem ise içinde bulunulan zaman diliminde yaşanan değişimlerin ve tarihsel olayların birey üzerindeki etkilerini vurgulamaktadır.

Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Kuramı, bireysel gelişimin farklı çevresel etkileşim sistemleri içinde anlaşılabilirliğini vurgulamaktadır (Bronfenbrenner, 1979). Bu yaklaşım, suç kavramının açıklanmasında yalnızca bireysel faktörlerin etkilerini vurgulamak yerine daha geniş bir perspektifte sürecin bütüncül bir şekilde kavramsallaştırılmasının önemine dikkat çekmektedir. Kuramdan hareketle, çocukların suça sürüklenmesi olgusunun aile, akran, okul, sosyo-ekonomik yapı ve kültürel normlar gibi çeşitli bağlamların ortak etkilerinin bir arada değerlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Sheerin ve diğerleri (2023) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada Ekolojik Sistemler Kuramı, çocuk ve ergenlerdeki suç davranışının değerlendirilmesi sürecine uyarlanmıştır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, çocuk ve ergenlerin davranışlarında aile ve akran ilişkileri ile okul gibi mikrosistem düzeyinin doğrudan etkili olmasının yanı sıra mezosistem, ekzosistem ve makro sistem gibi birçok sistemin karşılıklı etkileşiminin suça sürüklenmedeki norm ihlallerini de kapsadığı belirtilmektedir.

Ekolojik Sistemler Kuramı'nı önceleyen çalışmalar kapsamında, çocukların suça sürüklenme sürecinde aile ilişkilerinin de önemli olduğunu vurgulayan geniş bir araştırma hattı bulunmaktadır. Alan yazın incelendiğinde, çocukların suça sürüklenme sürecinde aile dinamiklerinin ve aile içi etkileşim süreçlerinin önemli etkilerinin olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, Walters (2021) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada algılanan ebeveyn desteği ile suça sürüklenme arasındaki ilişkide empati düzeyinin aracı etkisinin olduğu belirtilmektedir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre çocuk ve ergenlerin ebeveynlerinden algıladıkları destek ile empati düzeylerinin gelişimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ve bu ilişkinin çocuk ve ergenlerde gelecekte ortaya çıkabilecek suç davranışlarının yordayıcısı olabileceği gösterilmiştir.

Tüm bu bilgiler doğrultusunda, bu çalışmanın amacı çocukların suça sürüklenme sürecinde etkili olduğu düşünülen olası faktörleri incelemektir. Ayrıca bu bağlamda çalışmamızın bir diğer temel amacı; çocukların suça sürüklenmesinde etkili olduğu değerlendirilen faktörler ile ebeveyn-çocuk etkileşim süreçlerinin olası etkilerini alan yazında yer alan çalışmalar ışığında derlemektir. Özellikle ebeveynlik stilleri, aile içi iletişim dinamikleri ve algılanan ebeveyn desteği gibi mikrosistem düzeyindeki çeşitli değişkenlerin bireysel değişkenlerle ne şekilde etkileşime girdiği bütüncül bir perspektifle ortaya konulacaktır. Tüm bu amaçlar doğrultusunda, bu çalışma ile alan yazına katkı sağlamak ve çocukların suça sürüklenmesinde aile merkezli etkileşimin önemini vurgulamak temel hedefimizdir.

Yöntem

Bu çalışma, Urie Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Teorisi çerçevesinde, ebeveyn-çocuk ilişkisine odaklanarak, çocuk suçluluğu olgusuna ilişkin mevcut bilimsel literatürü sistematik bir literatür taraması yoluyla özetlemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın bilimsel titizliğini ve şeffaflığını sağlamak amacıyla araştırma konusuyla ilgili literatür taraması, sosyal bilimler ve psikoloji alanlarında uluslararası ve ulusal düzeyde kabul görmüş, hakemli yayınları içeren kapsamlı elektronik veritabanlarında gerçekleştirilmiştir. Web of Science (WoS), Scopus, PsycINFO ve Google Scholar gibi uluslararası veri tabanlarının yanı sıra ULAKBİM TR Dizin de taranmıştır.

Literatür taraması için, çalışmanın teorik ve kavramsal çerçevesini yansıtan Türkçe ve İngilizce anahtar kelimeler kullanılmıştır. Anahtar kelimeler,

arama kapsamını genişletmek ve daraltmak için (“AND”, “OR”) çeşitli kombinasyonlarda kullanılmıştır. Temel arama terimleri; İngilizce aranan kelimeler (“juvenile delinquency” OR “child delinquency”) AND (“parent-child relationship” OR “family dynamics” OR “parenting styles”) AND (“Ecological Systems Theory” OR “Bronfenbrenner” kelimeleridir. Türkçe aranan kelimeler ise (“gençlik suçluluğu” VEYA “çocuk suçluluğu”) VE (“ebeveyn-çocuk ilişkisi” VEYA “aile dinamikleri” VEYA “ebeveynlik stilleri”) VE (“ekolojik sistemler teorisi” VEYA “Bronfenbrenner”dir.

Literatür taramasından çalışmalar, önceden belirlenmiş dahil etme ve hariç tutma kriterlerine göre seçilmiştir. Bu kriterler, incelemenin odaklı, güncel ve bilimsel olarak sağlam olmasını sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Hakemli dergilerden tam metin araştırma makaleleri, derlemeler ve kitap bölümleri ile çocuk suçluluğu, risk faktörleri veya antisosyal davranış ile ebeveyn-çocuk ilişkisi, aile işlevi veya ekolojik sistemler teorisi arasında bağlantı kuran çalışmalar dahil etme kriterlerini oluşturmaktadır. Ayrıca araştırmanın güncel durumunu yansıtmak için son 15 yıl içinde (2010-2025) yayınlanmış çalışmalar araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırmaya dahil edilmeyen çalışmalara ilişkin dışlama kriterleri ise; konferans bildirileri, kitap incelemeleri, editöre mektuplar ve yayınlanmamış çalışmalar ile çalışmanın temel kavramsal çerçevesi ile ilgili olmayan yayınlardır. Veri seçimi ve sentezi üç aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, yukarıda belirtilen anahtar kelimeler kullanılarak bulunan tüm çalışmaların başlıkları ve özetleri incelenerek ön bir seçim yapılmıştır. İkinci aşamada, önceden seçilen çalışmaların tam metinleri okunmuş ve dahil etme kriterlerine uygunlukları kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Son olarak, seçilen çalışmaların sonuçları ve teorik argümanları tematik olarak analiz edilmiş ve ekolojik sistemler teorisinin mikrosistem, mezosistem, ekzosistem ve makrosistem düzeylerine göre sentezlenmiştir. Bu sistematik yaklaşım ile incelemenin bütünlüğünü, güvenilirliğini ve tekrarlanabilirliğini artırmak hedeflenmiştir.

Suçta Sürüklenen Çocuk Kavramı ve Psikolojik Yaklaşım

Suç kavramı, kişi, topluluk ya da devlete karşı yapılması kanunlarca yasaklanan ve yapıldığında hukuki yaptırımları olan davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Ögel vd., 2005). Öte yandan suç, belirli amaçlar doğrultusunda bir arada bulunan topluluklarca “uygulanması yasak olarak kabul edilen kuralları ihlal etme durumu” şeklinde de tanımlanmaktadır

(Schuller ve Ogloff, 2001). Bu tanımlamalar, suçun bireysel, sosyal, hukuki ve toplumsal etkilerini vurgulaması bakımından son derece önemlidir. Zira suç kavramı, yalnızca hukuki yaptırımları olan ve belirli alanlarda etkileri görülen bir olgu olarak değerlendirilmemelidir.

Alan yazın incelendiğinde suç kavramının çok farklı disiplinlerce ele alındığı görülmektedir. Hukuk, ekonomi, psikoloji, siyaset bilimi ve sosyoloji gibi birçok farklı disiplin, suçun olası etkilerini belirleme, risk faktörlerini tanımlama, önleme, azaltma ve müdahale etme başlıklarında çalışmalar yürütmektedir (Fitzgerald, 2011). Tüm bu çalışma alanlarından araştırmacıların ortak motivasyonu, suç kavramının çeşitli değişkenler bakımından etkileşimlerinin olası sonuçlarını belirlemektir. Suç kavramının ele alındığı önemli alanlardan biri de çocuk alanıdır. Literatürde “*juvenile delinquency*”, “*delinquency*” veya “*child delinquency*” gibi çeşitli kavramlar kapsamında çalışılan ve özetle dilimize *suça sürüklenen çocuk* kavramı olarak geçen olgu; çocuğun yaşının küçük olması nedeniyle cezai sorumluluğu bulunmayan ya da kısmi olan ve bu kapsamda yetişkinlerden farklı bir adli statüye sahip, cezalandırılmasından ziyade korunması-desteklenmesi ve topluma yeniden kazandırılması gereken bireyleri tanımlamak için kullanılmaktadır (Polat, 2007).

Alan yazın incelendiğinde çocukların suça sürüklenme süreci temel olarak iki tanımlama perspektifinde ele alınmaktadır. Bu tanımlama yaklaşımlarından ilki, suça sürüklenme ile gelişimsel süreçler arasındaki etkileşime odaklanan yaklaşımdır (örn. Moffitt, 1993; Yavuz Bozdoğan ve Avcı, 2020). Bu yaklaşım, suçu dinamik bir perspektifte ele almakta ve yaşam boyu değişen koşullar ile bireysel özelliklerin suç davranışının açıklanmasında etkili olduğunu belirtmektedir. Moffitt’in (1993) gelişimsel perspektife dayalı yaklaşımında suç davranışları, ergenlikle sınırlı suçlar ve yaşam boyu devam eden istikrarlı suçlar olarak iki ana grupta ortaya çıkmaktadır. Ergenlik dönemiyle sınırlı suçlarda çocuklar, gelişimsel farklılıklar ve yetişkin rolüne uyum sürecinde geçici olarak suç davranışına yönelirken; yaşam boyu istikrarlı suç davranışında ise erken çocukluk döneminin olası etkileri, nöropsikolojik bozukluklar ve olumsuz sosyal yaşam koşullarında ortaya çıkan antisosyal davranışlarla süreç açıklanmaktadır.

Suça sürüklenen çocuk kavramını açıklayan ikinci bakış açısı ise suç davranışının tekrarlanmasını önemli bir yordayıcı olarak görmektedir (Yavuz Bozdoğan ve Avcı, 2020). Bu bakış açısına göre çocukluk ve ergenlik döneminde ortaya çıkan suç davranışı, gelecekte ortaya çıkacak olan olası

suç davranışının öncülü olarak kabul edilmektedir. Bu yaklaşıma göre, suç işleme ile çocukluk ve ergenlik döneminde ortaya çıkan davranış bozuklukları ve antisosyal kişilik bozukluğu gibi psikopatolojiler arasında yakın bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Kaya ve Buzlu, 2016; Yavuz Bozdoğan ve Avcı, 2020). Bu süreçlerde suçun erken yaşlarda işlenmeye başlanması, ailede suç öyküsü olan kişilerin varlığı, aile bütünlüğünün bozulması, dikkat eksikliği ve hiperaktivitenin eşlik etmesi, madde kullanımı gibi sorunların birlikte görülmesi önemli risk faktörleri arasında yer almaktadır (Aslan, 2021; Sarı ve Arslantaş, 2018; Yavuz Bozdoğan ve Avcı, 2020). Bu bulgular da göstermektedir ki çocukların suça sürüklenme süreci çok boyutludur ve yalnızca hukuki perspektifle ele alınmaması gerekmektedir. Nitekim çocuk adalet sistemi de bu yaklaşımdan hareketle yalnızca hukuki yaptırımlara odaklanmamakta ve çok boyutlu bir yaklaşım benimsemektedir (Yüksel, 2022).

Çocuk adalet sistemi, bu tür hassasiyetleri göz önünde bulundurarak suçlu davranışını; okul ve çevresi olaylarından ebeveynlere kötü muamele (Cano-Lozano vd., 2020) ve terörle bağlantılı ailelerdeki çocukların yaşamsal koşulları (Cook ve Schneider, 2024) gibi spesifik konu başlıkları üzerinden geniş bir perspektifte ele almaktadır. Araştırmalardan elde edilen tüm bu bilgiler doğrultusunda, çocuk adalet sistemi içerisinde çocukların gelişimsel özellikleri, psikososyal ihtiyaçları ve üstün yararları ön plana çıkmakta ve modern çocuk adalet sisteminin en temel yaklaşımını ifade etmektedir. Bu durum, çocukların işledikleri suç davranışının yalnızca failleri/şüphelileri bakış açısından değerlendirilmesi yerine suç davranışını ortaya çıkaran tüm faktörlerin olası etkilerinin kavranması gerekliliğini de beraberinde getirmektedir. Zira suça sürüklenen çocuklar, yalnızca suç işleyen bireyler olarak değil; okul, aile, sosyal yaşam ve toplumsal faktörlerin etkileşiminde aynı zamanda mağdur edilmiş çocuklar olarak görülmektedir (Çopur vd., 2015).

Suçta sürüklenen çocuklarla ilgili araştırmaların odak noktasında, çocukların suça sürüklenmesinin önlenmesi yer almakta; ancak eğer bir çocuk suça sürüklenmiş ise çocuğun topluma yeniden kazandırılmasına katkı sağlamak hedeflenmektedir (Göger, 2020). Nitekim Birleşmiş Milletler (United Nations Department of Economic and Social Affairs, 2003), çocukluk ve gençlik döneminde ortaya çıkan antisosyal davranışları veya tutumları doğrudan “çocuk suçluluğu” olarak sınıflandırmanın doğru bir yaklaşım olmadığını, bunun yerine ortaya çıkan olumsuz durumun gelişim sürecinin bir parçası olabileceğini vurgulamaktadır. Birleşmiş Milletler bu bakış

açısıyla, çocukların suça sürüklenme sürecini literatürde “*statü suçu*” olarak ele alınan kavram perspektifiyle değerlendirmektedir.

Tüm bu bulgular, gençlik suçluluğu sürecinin yalnızca bireysel veya yasal perspektiflerden değil, aynı zamanda aile, akran ve sosyal dinamikleri de içeren çok yönlü bir bakış açısıyla ele alınması gerektiğini göstermektedir. Bronfenbrenner’ın Ekolojik Sistemler Teorisi (1979), ergenlik dönemindeki davranışların, özellikle de suç olgusunun, çeşitli düzeylerdeki çevresel etkileşimler bağlamında anlaşılmasını sağlayan önemli bir teorik çerçeve olduğunu kanıtlamaktadır. Bu teorik yaklaşım kapsamında, aile ilişkilerinin çocukların suça sürüklenmesindeki rolü, bir sonraki bölümde daha ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

Ekolojik Sistemler Kuramı Çerçevesinde Çocukların Suça Sürüklenmesi

Ekolojik sistemler teorisi (Bronfenbrenner, 1979), bu çalışmanın teorik temelini oluşturmaktadır. Bu çalışma, insan gelişimini ve davranışını anlamak için bireyler ve çevreleri arasındaki karmaşık ve karşılıklı etkileşimlere odaklanmakta ve çocuk suçluluğu gibi çok boyutlu bir olguyu analiz etmek için bütünsel bir çerçeve sunmaktadır. Kuram, bireysel gelişimi etkileyen çevresel sistemleri iç içe geçmiş katmanlar olarak tanımlar: mikrosistem, mezosistem, ekzosistem, makrosistem ve kronosistem.

Mikrosistem, bireyin aile, okul ve akranlar gibi etkileşimde bulunduğu en yakın katmandır. Bu katman, bireyin günlük deneyimlerinin, rollerinin ve ilişkilerinin temelini oluşturmaktadır (Crawford, 2020). Mezosistem, bu mikrosistemler arasındaki bağlantıları ve etkileşimleri ifade eder; örneğin, aile ve okul arasındaki iletişimin kalitesi, bir çocuğun akademik başarısını ve davranışını etkilemektedir (Guerra ve Bradshaw, 2008). Ekzosistem, çocukla doğrudan ilişkili olmayan ancak dolaylı olarak hayatını etkileyen sosyal yapıları kapsar. Örnekler arasında ebeveynlerin çalışma koşulları, sosyal destek ağları ve yerel yönetim politikaları yer almaktadır (Bronfenbrenner, 1979). Makrosistem en kapsamlı düzeyi oluşturur ve bir toplumun kültürel değerlerini, ekonomik yapısını, siyasi ideolojilerini ve hukuk sistemini içerir. Son olarak, kronosistem, önemli yaşam olaylarının ve tarihsel değişimlerin (örneğin ekonomik krizler, teknolojik gelişmeler) bir bireyin yaşamı boyunca gelişimi üzerindeki etkisini tanımlamaktadır (Bronfenbrenner ve Morris, 2006).

Bronfenbrenner’ın teorisinin temel güçlerinden biri, bu sistemler arasındaki dinamik etkileşime vurgu yapmasıdır. Suçluluğu bu açıdan incelerken,

yalnızca mikrosistem (aile) içindeki doğrudan ilişkileri değil, aynı zamanda bu yakın çevreyi şekillendiren üst düzey ekolojik faktörlerin dolaylı ancak güçlü etkilerini de analiz etmek son derece önemlidir. Özellikle, makrosistem düzeyindeki (kültürel ve ekonomik yapı) ve ekzosistem düzeyindeki (ebeveynlerin çalışma ortamı, sosyal politika) koşullar, mikrosistem içindeki ebeveyn-çocuk ilişkilerinin kalitesini doğrudan etkileyerek, suça eğilimi teşvik eden risk yolları yaratabilmektedir.

Makrosistem, toplumun genel ideolojik ve yapısal çerçevesini temsil eder. Ekonomik istikrarsızlık, yoksulluk ve gelir eşitsizliği gibi makrosistem düzeyindeki faktörler, ailelerin (mikrosistemler) işleyişi üzerinde derin etkilere sahiptir. Örneğin, Low ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan bir çalışma, ailelerdeki ekonomik stresin ebeveynlerin kaynaklarını ve ebeveynlik becerilerini zayıflattığını göstermektedir. Ekonomik baskı altındaki ebeveynlerin kronik stres ve depresyon gibi ruh sağlığı sorunları yaşama olasılığı daha yüksektir. Bu durum, daha az sabırlı olmalarına, çocuklarına daha az destek sağlamalarına ve ebeveynliklerinde daha tutarsız olmalarına (örneğin ihmal veya otoriter ebeveynlik tarzı yoluyla) yol açabilmektedir. McLaughlin (2025) tarafından yapılan araştırma, aile yoksulluğu ile gençlik şiddeti ve mülkiyet suçları arasında pozitif bir korelasyon bularak bu bağlantıyı doğrulamaktadır. Makro sistemdeki ekonomik koşullar, ebeveynlerin ruh sağlığını etkileyerek ve ebeveynlik becerilerini zayıflatarak mikro sistemdeki ebeveyn-çocuk etkileşimlerini olumsuz etkileyebilmektedir. Dış sistemdeki koşullar da dolaylı olarak aile dinamiklerini şekillendirir. Golombok vd. (2002), ebeveynlerin çalışma koşullarının, mesleki stresin ve işsizliğin çocuklarının psikososyal gelişimi üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olabileceğine dikkat çekmektedir. Uzun çalışma saatleri veya iş güvencesizliği, ebeveynlerin çocuklarına ayırabilecekleri zaman ve enerjiyi sınırlar. Bu da ebeveyn denetiminin zayıflamasına yol açabilmektedir.. Flanagan ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan sistematik bir inceleme, yetersiz ebeveyn denetiminin ileride suç işleme riskini artıran önemli bir faktör olduğunu bulmuştur. Aynı zamanda, Lindén ve arkadaşarı (2023) tarafından İsveç'teki dezavantajlı mahallelerde yaşayan göçmen kadınlar üzerinde yapılan çalışma, sosyal destek mekanizmalarının (ekzosistem) eksikliğinin ebeveynlikte önemli zorluklara nasıl yol açtığını canlı bir şekilde göstermektedir. Bu bütünsel bakış açısı, suçu yalnızca bireysel veya ailevi bir patoloji olarak değil, aynı zamanda daha geniş sosyal, ekonomik ve politik sistemlerin bir ürünü olarak görmeyi gerektirir. Bu nedenle, etkili müdahale stratejileri yalnızca

mikro düzeyde aile dinamiklerini ele almamalı, aynı zamanda makro ve ekosistem düzeylerinde aileleri ekonomik olarak güçlendiren ve istikrarlı sosyal destek ağları sağlayan önlemleri uygulamalıdır.

Aile İlişkileri ve Çocukların Suça Sürüklenmesi

Suçta sürüklenen çocuk kavramı, yalnızca bireysel özelliklerle açıklanamayacak kadar karmaşık bir süreçte gerçekleşebilmektedir. Aile yapısı, ebeveynlik davranışları, sosyoekonomik durum ve aile içi ilişkiler özellikleri gibi değişkenler literatürde giderek artan sayıda araştırmada ele alınmakta, ebeveyn ilişkilerinin çocuklarda suça eğilimli davranış olasılığını artırabileceği çalışmalarca gösterilmektedir. Bu bağlamda, aile ilişkileri ve suça sürüklenen çocuk arasındaki etkileşimler ilerleyen bölümde alan yazında yer alan çalışmalardan hareketle aktarılacaktır.

Sosyoekonomik Faktörler. Çocukların suça karışma olasılığını artıran temel etkenlerden biri, ailenin içinde bulunduğu sosyoekonomik koşullardır. Suça sürüklenen çocukların büyük bir bölümü düşük sosyoekonomik düzeye sahip ailelerden gelen çocuklar olduğu yapılan çalışmalarda görülmektedir. Bu kapsamda Low ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan bir çalışmaya göre, ailenin yaşadığı ekonomik stres, çocukların suça sürüklenme süreçlerini madde kullanımına yönelme ve dışsallaştırıcı davranışlar sergileme üzerinden etkileyerek suça sürüklenmelerine katkıda bulunmaktadır. Bu çalışmanın sonuçlarından da anlaşıldığı üzere ekonomik güçlükler gibi çevresel stresörler, ebeveynlerin kaynaklarını ve ebeveynlik yeteneklerini zayıflatmakta; bu da aile içi şiddet davranışlarını artırarak çocukların toplumsal hayata uyumunu zorlaştırmaktadır. McLaughlin (2025) tarafından yürütülen bir araştırma, 1990-2020 yılları arasında ABD’de aile yapısının ve yoksulluğun genç suçluluğu (şiddet, mülkiyet ve uyuşturucu suçları) üzerindeki etkilerini incelemiştir. Çalışmanın temel bulguları, aile yoksulluk oranlarının gençler arasında şiddet ve mülkiyet suçlarından tutuklanmalarla pozitif korelasyon gösterdiğini ortaya koymuştur. Ancak beklentilerin aksine, tek ebeveynli ailelerden gelen gençlerin genel olarak şiddet ve mülkiyet suçlarından daha az tutuklandıkları görülmüştür. Tek ebeveynli aileler, mülkiyet suçlarına karşı daha güçlü bir koruyucu etki gösterirken, şiddet suçlarını azaltmada benzer bir etkiye sahip olmuş; ancak uyuşturucu suçları üzerinde anlamlı bir etkileri gözlenmemiştir. Bu bulgular, tek ebeveynli ailelerin suç işleme üzerindeki etkisinin karmaşık olduğunu ve yaygın varsayımları sorguladığını göstermektedir.

Ebeveyn Tutumları. Çocukların suça sürüklenmelerinde etkili olan faktörlerden biri de aile yapısı ve aile içi ilişkilerin gerçekleşme biçimidir. Alan yazın incelendiğinde, aile ilişkileri ile çocukların suça sürüklenmesi arasındaki etkiye odaklanan geniş bir araştırma hattının bulunduğu görülmektedir. Bu araştırmalarda aile ile çocuk/ergen etkileşim süreçlerinin olası etkilerine odaklanılmaktadır. Bu belirleyici etki, aile ile ilgili faktörlerin çocukların suça sürüklenmesindeki önemini artırmaktadır (Mwangangi, 2019). İlk sosyalleşme pratiklerinin kazanıldığı bir ortam olması bakımından aile ilişkilerine odaklanmak, ebeveynlik stilleri ve uygulamalarının olası etkilerini anlamayı da beraberinde getirmektedir. Alan yazın incelendiğinde, ebeveyn-çocuk etkileşimi ile çocukların suça sürüklenmesi arasındaki ilişkileri inceleyen birçok çalışma olduğu görülmektedir. Örneğin, Cădariu ve Rad (2025) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada aile içinde yetersiz duygu düzenleme becerilerinin, kronik stresin ve bağlanma problemlerinin ergenlerin problemli davranışları üzerinde belirleyici olduğu bulunmuştur.

Adebajo ve Aborisade (2024) tarafından Nijerya'daki çocuk koruma evlerinde kalan ergenlerle yürütülen keşifsel bir çalışmada, gençlik dönemi suçluluğunun kalıtsal olmadığı; olumsuz ebeveynlik yaklaşımları, ebeveyn boşanması ve ebeveyn ihmali gibi aile dinamiklerinin doğrudan etkili olduğu ortaya konmuştur. Bu çalışma, tek ebeveynli olma, ailenin üye sayısının fazlalığı ve düşük sosyoekonomik statünün, çocuklardaki suçlu davranışları etkileyen kritik faktörler arasında sayıldığını ve ebeveynin çocukların yaşamlarına pozitif katılımının çocukların sağlıklı psikolojik gelişimlerdeki merkezi önemini vurgulamıştır. Akinyi'ye (2015) göre, ebeveyn ilgi ve desteğinin eksikliği ile ebeveynin çocuğu reddetmesi ve düşmanca tutumlar sergilemesi, çocuklarda duygusal güvensizlik ve olumsuz kişilik örüntülerinin gelişimine yol açabilmekte ve bu sebeple çocukların suça sürüklenmesini etkileyebilmektedir.

Papakitsou (2024) tarafından yapılan bir çalışmada da çocukların suça sürüklenme sürecinde aile dinamiklerinin etkisi ekolojik sistem yaklaşımı kapsamında incelenmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, tutarsız disiplin, aile içi çatışma, ihmal ve istismar ile ihmalkâr ebeveynlik ve algılanan duygusal desteğin yetersizliği, çocukların suça sürüklenmesini kolaylaştırabilmektedir. Yine aynı çalışmanın sonuçlarına göre, ebeveyn ile çocuk arasında kurulan sağlıklı iletişim, duygusal destek ve uygun disiplin sunulması, bu ailelerde yaşayan çocuklar için suça sürüklenmeye karşı koruyucu bir etki oluşturabilmektedir. Ebeveyn-ergen ilişkisi kalitesi

kapsamında çocuğa yönelik sert disiplin uygulamaları ve yetersiz denetim (Farrington ve Malvaso, 2025), ebeveyn phubbing'i (ebeveynin telefonla meşguliyeti) (Zhang vd., 2023) ve ebeveynin ergene uyguladığı psikolojik kontrol (Ricker, 2022), çocukların suça sürüklenme sürecinde etkili olan faktörler arasında sayılmaktadır. Bu bulgulardan da anlaşılabacağı üzere ebeveyn etkileşim süreçleri çeşitli noktalarda çocukların davranışları üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilmektedir.

Folorunsho ve arkadaşları (2024) tarafından yapılan bir diğer çalışmanın sonuçlarına göre, ihmalkâr, otoriter veya aşırı hoşgörölü ebeveynlik stillerinin yanı sıra tek ebeveynli olma ve evlilik çatışmaları gibi aile içi dinamikler, ergenlerde suçlu davranışları anlamlı ölçüde artırmaktadır. Benzer şekilde, McLaughlin (2025) tarafından yapılan bir çalışmada tek ebeveynli olmanın ve aile içi çatışmanın, ebeveyn-ergen ilişki kalitesinin düşük olması durumuyla birlikte ergen suçluluğu üzerinde etkili olduğu belirtilmektedir (Bacikova-Sleskova vd., 2024). Bu durum, özellikle dezavantajlı ailelerde yaşayan “göçmen annelerin” karşılaştıkları yapısal ve kültürel zorlukların ebeveynlik kapasitelerini olumsuz etkileyerek çocuklarının riskli davranışlara yönelme ihtimalini artırabileceğini göstermektedir (Lindén vd., 2023).

Cinsiyet Farklılıkları. Çocukların aile içi ilişkileri ile cinsiyet değişkeni arasındaki etkileşim ve suça sürüklenmeleri arasındaki ilişkiye odaklanan çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Haq ve diğerleri (2025) tarafından yapılan kesitsel bir araştırmanın sonuçlarına göre, suça sürüklenme sürecinde cinsiyet farklılıkları incelenmiş ve erkek ergenlerde antisosyal davranışlar, saldırganlık ve dürtüsellik ile suça sürüklenme düzeyinin kız ergenlere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Lin ve diğerleri (2023) tarafından yürütölen bir başka çalışmaya göre ise erkek çocuklarda katı ebeveynlik tutumları ile saldırgan davranışlar arasındaki ilişkiye, akran mağduriyeti ve düşmanca yükleme yanlılığının aracı etkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, katı ebeveynlik tarzının saldırgan davranışlar üzerinde doğrudan etkisi bulunurken; akran mağduriyeti ve düşmanca yükleme eğilimleri arasında dolaylı bir etki görölmüştür. Bacikova-Sleskova ve diğerleri (2024) tarafından yayımlanan bir çalışmaya göre ergenlerin algıladıkları ebeveyn davranışsal kontrolü ile psikolojik uyum arasında pozitif bir ilişki, psikolojik kontrol ile ise negatif bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişkilerin, cinsiyet farklılıkları da göz önünde bulundurulduğunda, ebeveyn-ergen ilişkilerinin kalitesi aracılığıyla dolaylı olarak ortaya çıktığı

görülmüştür. Örneğin, ebeveyn kontrolünün erkek çocuklar üzerindeki etkileri genellikle dolaylı olarak ilişki kalitesi aracılığıyla ortaya çıkarken; kız çocuklar üzerinde hem baba kontrolünün hem de anne kontrolünün doğrudan ve dolaylı etkileri gözlemlenmiştir. Bu bulgular, erken ergenlik dönemindeki kültürel özelliklerin (Slovak örneği) ebeveyn davranışlarını algılama ve etkilemedeki rolünü vurgulamaktadır. Van der Put ve Assink (2025) tarafından yürütülen bir diğer çalışma, ABD ve Hollanda’da aile ve ebeveyn risk faktörleri ile çocuk suçluluğu arasındaki ilişkiyi ağ analizi kullanarak incelemiştir. Çalışma, ABD örnekleminde en önemli faktörlerin yetersiz ebeveyn cezası ve denetimi (otoriter ebeveynlik ile ilişkili) olduğunu; Hollanda örnekleminde ise yetersiz aile desteği ve yetersiz ebeveyn ödülünün (otoriter ebeveynlik ile ilişkili) öne çıktığını ortaya koymuştur. Bu bulgular, kültürel farklılıkların risk faktörlerinin dinamikleri üzerindeki etkisini göstererek en önemli faktörleri belirlemekte ve çocuk suçluluğuyla mücadelede aile temelli müdahaleleri güçlendirmek için bilimsel açıdan önemli bir temel sunmaktadır.

Ebeveyn tutumlarının okul ve akranlarla etkileşimleri üzerindeki etkilerini inceleyen bir çalışma (Ricker, 2022), ebeveynin psikolojik kontrolünün çocuklukta akran zorbalığı aracılığıyla dışsallaştırma sorunlarına yol açtığını ortaya koymuştur. Çalışma, psikolojik kontrolün çocuklarda kural ihlali, ilişkisel ve fiziksel saldırganlık ile suç işleme gibi dışsallaştırma davranışlarını öngördüğünü ve akran zorbalığının bu ilişkide tam aracılık rolü oynadığını göstermiştir. Özellikle, ebeveyn psikolojik kontrolünün dışsallaştırma sorunları üzerindeki dolaylı etkisi, çocuk veya öğretmen tarafından bildirilen akran zorbalığının artmasıyla yükselmektedir. Dahası, bu dolaylı etki erkek çocuklarda kız çocuklara göre daha belirgindir. Burt ve arkadaşları (2022) ise erken dönemdeki zorluklara rağmen olumlu bir gelişimsel sonuç olarak dayanıklılığın yaygınlığını incelemiştir. Daha iyi ebeveynlik deneyimine maruz kalan çocukların, yetişkinlikte iyi beceriler sergileyen dayanıklı bireyler olma olasılıklarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çalışma, dayanıklılığın nadir olmadığını, ancak en yüksek riskli durumlarda daha az yaygın olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, ebeveynlik gibi risk ve koruyucu faktörlerin birikiminin gelişimsel basamaklar aracılığıyla suçtan uzaklaşma sürecini nasıl etkilediğine dair önemli farkındalıklar sunmaktadır.

Aile Bütünlüğünün Bozulması. Acar ve arkadaşları (2015), ebeveyn-çocuk arasındaki yetersiz iletişim ve olumsuz etkileşim süreçlerinin çocukların suça sürüklenme davranışları üzerindeki etkilerine odaklandığı

çalışmasında, ailenin parçalanmış bir yapıya sahip olmasının, tutarsız ebeveyn davranışlarının benimsenmesinin, aile içi şiddetin, ihmalin ve istismarın çocukların suça sürüklenmesi sürecinde etkili olduğunu belirtmektedir. Bu durumlar, çocukların sağlıklı sosyalleşme pratiklerini engellemekte ve onları suç davranışına karşı daha savunmasız hale getirebilmektedir. Çocukluk çağı saldırganlığına katkıda bulunan bir diğer faktör de ebeveynlerin boşanması ve aile içi işlev bozukluğudur. Burt ve diğerleri (2008), ebeveynlerin boşanmasının çocuklarda antisosyal davranış gelişimi için sık görülen ve önemli bir risk faktörü olduğunu vurgulamaktadır. Tek ebeveynli hanelerdeki çocukların, iki ebeveynli hanelerdeki çocuklara göre işsiz kalma, okulu bırakma, akıl hastalığı yaşama ve suça eğilimli davranışlarda bulunma olasılıklarının daha yüksek olduğu bildirilmektedir (Burt vd., 2008; Van de Weijer vd., 2015).

Lindén ve diğerleri (2023), İsveç'te dezavantajlı mahallelerde yaşayan göçmen annelerin ergen çocuklarını yetiştirirken karşılaştıkları zorlukları derinlemesine incelemiştir. Bu çalışmadan elde edilen en kritik bulgulardan biri, annelerin ebeveynlik rollerine ilişkin çok ciddi sıkıntılar yaşadıkları ve çocuklarını koruma arzusu taşıdıklarıdır. Araştırma bulgularına göre, annelerin yaşadığı zorluklar dört ana tema etrafında toplanmaktadır: yapısal zorluklar (güvenliği düşük mahalleler, işsizlik ve düşük sosyoekonomik düzey), kültürel zorluklar (geleneksel kolektif desteğin olmaması, kültürleşme pratiklerindeki eksiklikler), psikososyal sorunlar (benlik saygısının düşmesi ve psikopatolojik sorunlar) ve sosyal destek yetersizliği (resmî ve gayriresmî destek mekanizmalarının eksikliği). Elde edilen bu temalar birbiriyle yakından ilişkili olup; annelerin bilgi eksikliğinin, çocuklarına sınır koymaktan kaçınmalarına yol açarak çocuklarda riskli davranışların ortaya çıkmasına etki edebilecek faktörler olduğu görülmüştür.

Van Der Put ve Assink (2025) tarafından gerçekleştirilen bir çalışma, ergenlik döneminde sorunlu davranışlara ilişkin mahalle ve ebeveyn risk faktörleri arasındaki ilişkiyi işlevsel bir bakış açısıyla incelemiştir. Temel bulgu, bu risk faktörlerinin ABD ve Hollanda'daki ergenler arasında farklılık gösterdiğidir. ABD örneğinde, ebeveynlerin aşırı özgüveni gibi otoriter ebeveynlik tarzlarının etkileri önemli ölçüde daha zayıf bulunmuştur. ABD'de "yetersiz ceza" ve "yetersiz ebeveyn gözetimi" gibi ebeveynlik faktörleri en belirgin riskler iken, Hollanda'da "yetersiz aile zamanı" ve "yetersiz ebeveyn ödülü" gibi otoriter ebeveynliğin özellikleri öne çıkmıştır. Bu farklılıklar, riskin kültürel bağlamını yansıtmakta ve aile işlevselliğini

destekleyen müdahalelerin ülkeler arasında farklılık gösterebileceğini düşündürmektedir. Temel sorunların belirlenmesi, belirtilen ve ilişkili sorunları ele alma çabalarını güçlendirebilir. Faktörlerin niteliği iki ülke arasında farklılık gösterse de (örneğin ABD’de faktörlerin çoğu yüksek şiddet puanlarıyla derecelendirilirken, Hollanda’da “ciddi şiddet” daha yaygın bulunmuştur), faktörler arasındaki genel ilişkiler (bazı ağ korelasyonları) ABD’de, Hollanda’dakilerden daha güçlüdür. Bu yaklaşım, aile temelli müdahalelerin etkinliğinin risk faktörlerinin kültürel bağlamının dikkate alınmasıyla artırılabilir ve yalnızca sorunların kendilerinin değil, bunlarla ilişkili sorunların da ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Assaraf ve Factor (2025) tarafından yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre, ebeveynlerin cezaevinde olmasının çocukların suça sürüklenmesindeki etkisi, ebeveynin cezaevine girmeden önceki süreçteki ebeveyn-çocuk bağlanma kalitesine bağlıdır. Bu sonuçlar, ebeveynin suça karışma durumunun ve bağlanma dinamiklerinin algılanan aile yakınlığı ile çocuğun suça yönelmesi arasındaki dinamik ve koşullu etkileşiminin ekolojik sistem yaklaşımıyla da uyumlu olduğunu göstermektedir. Bu alanda, ebeveynin suç geçmişi ile ebeveyn-çocuk arasındaki güçlü bağın –beklentinin aksine– çocuğun suça sürüklenmesini artırabilecek bir risk faktörü olarak rol oynayabildiği anlaşılmaktadır. Bir diğer araştırmada Manouchehri ve arkadaşları (2024), anne ve baba bağlanmasının ergen suçluluğu üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, yüksek ebeveyn bağlanması ile düşük ergen suça sürüklenmesi arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Özellikle ergenin yaşı, babanın eğitim düzeyi ve anneye olumlu bağlanma, çocukların suça sürüklenmesinde önleyici bir faktör olarak görülmüştür. Güvensiz anne bağlanmasına sahip ergenlerin ve baba eğitim düzeyinin düşük olmasının ise ergenlerin suça sürüklenmesine etki eden risk faktörleri olduğu anlaşılmaktadır. Aileleri terör suçlarına bulaşmış çocukların ebeveyn suçluluğu ile çocukların suça sürüklenmeleri arasındaki ilişkiye odaklanan bir başka çalışma Cook ve Schneider (2024) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, aileleri teröre bulaşmış çocukların aile, eğitim ve akran grupları gibi çeşitli faktörler bağlamında potansiyel radikalleşme risklerinin ötesinde sağlıklı gelişimlerinin ve genel refahlarının bütünsel olarak ele alınmasının önemi vurgulanmaktadır.

İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı. Varela-Ríos (2022), Meksikalı-Amerikalı ebeveynler arasında patolojik sosyal medya kullanımı ve ebeveynlik tarzının ergen suçlu davranışları üzerindeki etkilerini

incelemiştir. Çalışmanın temel bulgusu, ebeveynlerin sosyal medya kullanımının ergen çocuklarının suçlu davranışları ile anlamlı bir istatistiksel ilişkisinin bulunmamasıdır. Benzer şekilde, ebeveynlik tarzları (otoriter, yetkili, izin verici) ile ergen suçlu davranışları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Zhang ve arkadaşları (2023) tarafından yapılan bir meta-analiz, ebeveynlerin çocuklarıyla etkileşim kurmak yerine cep telefonlarıyla meşgul olmalarının (ebeveyn phubbing'inin) çocukların sosyo-duygusal uyumu üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğunu güçlü bir şekilde desteklemektedir. Bulgular, ebeveynlerin sosyal medyada (phubbing yoluyla) aşırı zaman geçirmelerinin çocukların içselleştirme sorunları (örn. anksiyete, depresyon) ve dışsallaştırma sorunları (örn. saldırganlık, dürtüsellik) ile pozitif ilişkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu durum, çocukların öz saygısı ve sosyo-duygusal becerileri ile negatif ilişkilidir. Temel bulgulardan biri, her iki ebeveynin de sosyal medyada aşırı zaman geçirmesinin, tek ebeveynin sosyal medyada zaman geçirmesine kıyasla çocukların dışsallaştırma sorunlarıyla daha güçlü bir şekilde ilişkili olmasıdır. Bu da anne ve babanın dijital meşguliyetinin birikimli etkilerinin önemini vurgulamaktadır. Bir diğer çalışma, internet ve sosyal medya kullanımının çocukların ve ergenlerin aile dinamikleri ve suç işleme potansiyelleri üzerindeki etkilerini incelemiştir. Bulgular, aşırı sosyal medya kullanımının aile iletişimini zayıflattığını, karşılıklı anlayışı azalttığını ve özellikle ebeveyn-ergen ilişkilerinde mesafe ve güven sorunlarına yol açtığını göstermektedir (Vishwakarma ve Awasthi, 2025). Bu durum, zayıflamış aile bağlarının ve ebeveyn-ergen arasındaki yetersiz etkileşimin, çocukluk çağı suç davranışları için önemli risk faktörleri olabileceğini vurgulamaktadır (Vishwakarma ve Awasthi, 2025).

Xu ve arkadaşları (2014) tarafından gerçekleştirilen bir çalışma, ergenlik döneminde internet bağımlılığı riski ile aile dinamikleri arasındaki ilişkiyi –gençlik suçluluğu riskinden ziyade– incelemiştir. Çalışmada, ebeveynler ile ergenler arasındaki ilişki ve iletişimin kalitesinin ergenlerin internet bağımlılığıyla yakından ilişkili olduğu vurgulanmaktadır. Elde edilen bulgular, zayıf anne-ergen ilişkilerinin ergenlik dönemi internet bağımlılığı ile zayıf baba-ergen ilişkilerinden daha anlamlı şekilde ilişkili olduğunu; ebeveynlerin internet kullanımını güçlü bir şekilde onaylamamasının bağımlılık riskini artırdığını ve evli ancak ayrı yaşayan ebeveynler veya terk edilmiş ergenler gibi aile yapılarının da genellikle ebeveyn denetiminin eksikliğinden kaynaklanan internet bağımlılığı semptomlarıyla ilişkili olduğunu göstermektedir.

Say ve Durak Batıgün'e (2016) göre, ebeveyn-ergen ilişkisinin kalitesi problemlili internet kullanımıyla yakından ilişkili görünmektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre anne-ergen ve baba-ergen arasındaki olumsuz ilişkiler öfke, yalnızlık, problem çözme becerileri gibi değişkenler aracılığıyla problemlili internet kullanımını oluşturmakta, bu durum da ergenlerde duygusal ve davranışsal sorunlar yaşama riskini artırabilmektedir. Bu bağlamda aile dinamiklerinin kalitesi ve ebeveyn-ergen etkileşimi, gençleri dijital kullanım davranışlarından doğabilecek olumsuz sonuçlardan korumada önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca, yetersiz ebeveyn denetimi gibi aile dinamiklerinin, çocukların siber suçta yol açan internet ve sosyal medya kullanım davranışlarında önemli bir faktör olduğu ileri sürülmektedir (Dutt ve Tayal, 2024). Sanal ortamın anonimliğinin ve yasal sonuçların farkında olmama durumunun birleşimi, ergenleri çevrimiçi suçta karşı daha savunmasız hale getirebilmektedir. Bu durum, gençleri dijital risklerden korumak ve siber suçlara bulaşmalarını önlemek için ebeveynleri de kapsayan kapsamlı bir yaklaşıma ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Barranco ve diğerleri (2023) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmaya göre, siber zorbalık mağduriyetinin –dolayısıyla internet ve sosyal medya kullanımının– reşit olmayanlar arasında suç işleme riskiyle güçlü bir şekilde ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu çalışmanın sonuçlarına göre özellikle zayıf aile bağları, şiddetli ebeveyn çatışması ve ebeveyn hastalığı gibi aile sorunları, hem siber zorbalık mağduriyeti hem de genel olarak suç işleme için risk faktörleri olarak belirlenmiştir. Öte yandan, olumlu ebeveyn etkileşimi ve denetimi bu olumsuz sonuçlara karşı koruyucu bir rol oynamaktadır. Çalışma ayrıca, siber zorbalık mağduriyetinin hırsızlık, saldırganlık ve ebeveynler tarafından uygulanan fiziksel ceza gibi diğer mağduriyet biçimleriyle birlikte; alkol ve uyuşturucu kullanımı da dâhil olmak üzere daha yüksek düzeyde sapkın ve suçlu davranışlarla ilişkili olduğunu göstermektedir.

Tüm bu bulgular doğrultusunda sonuç olarak; suçta sürüklenen çocuk kavramı, bireysel özelliklerin ötesinde aile, akran, okul ve sosyal süreçlerin etkileşimiyle açıklanması gereken karmaşık bir olgudur (Jolliffe vd., 2017). Bronfenbrenner'ın ekolojik sistemler teorisi (1979), bireysel gelişimin birden fazla ekolojik sistem açısından anlaşılabilirliğini vurgulayarak bu süreci kavramsallaştırmak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Özellikle aile dinamikleri (ebeveynlik tarzları, çocuk desteği, disiplin tutarlılığı ve ebeveyn-çocuk etkileşimlerinin kalitesi) ergen suçluluğunun açıklanmasında kilit

bir rol oynamaktadır (Goering ve Mrug, 2021; Walters, 2021). Bu bulgular, ebeveyn-ergen ilişki kalitesinin çocukların davranışlarında önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Bu nedenle suç, yalnızca yasal yaptırımları olması gereken bir sorun olarak algılanmamalı; aynı zamanda aile-çevresel faktörler ve mahalle ilişki süreçlerinin iç içe geçtiği gelişimsel bir sorun olarak görülmelidir (Sheerin vd., 2023; Papakitsou, 2024). Bu bakış açısı, aile müdahalelerinin çocuk adalet sisteminde çocukların suça sürüklenmesinin önlenmesinde ve çocukları korumadaki aracı ilişkisini göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu derleme çalışması, özellikle algılanan ebeveyn yakınlığı ve Ekolojik Sistemler Yaklaşımı perspektifinden aile etkileşim süreçleri ile çocuk suçluluğunun karmaşık doğasını inceleyen kapsamlı bir literatür sentezi sunmaktadır. Çalışmanın temel bulguları, suça sürüklenen çocuk sürecinin çok katmanlı bir olgu olduğunu ve bireysel değişkenlerin yanı sıra çocuğu çevreleyen sistemlerin, özellikle de ailenin (mikrosistem) dinamiklerinin önemli bir rol oynadığını açıkça ortaya koymaktadır. Başlıca risk faktörleri arasında ihmalkâr, otoriter veya aşırı izin verici ebeveynlik tarzları; tutarsız disiplin; yetersiz ebeveyn denetimi; aile içi çatışma ve yeni bir risk faktörü olarak ebeveynlerin internet, sosyal medya ve telefonla aşırı meşguliyeti (phubbing) yer almaktadır. Bu olumsuz aile içi dinamiklerin çocuklarda antisosyal davranışları ve dışsallaştırma sorunlarını artırdığı görülmektedir. Buna karşılık, algılanan ebeveyn desteği ve yakınlığı ile güçlü ebeveyn bağları gibi koruyucu faktörlerin, daha yüksek düzeyde öz denetim ve empati gelişimi yoluyla çocukların suça sürüklenme eğilimlerini azalttığı anlaşılmaktadır.

Bu bulgular, çalışmanın temel teorik çerçevesini oluşturan Bronfenbrenner'ın (1979) Ekolojik Sistemler Kuramı'nın argümanlarını destekler niteliktedir. Aile etkileşimlerinin (mikrosistem) bir çocuğun suç işleme riskini belirleyen kritik ve doğrudan etkili faktörleri barındırdığı görülmektedir. Özellikle algılanan ebeveyn desteği ile suç işleme arasındaki ilişkide empatinin aracılık rolü ve ebeveyn bağlanmasının öz denetim üzerindeki öngörücü etkisi, aile duyarlılığının teorik ve pratik önemini vurgulamaktadır (Manouchehri vd., 2025; Walters, 2021). Ayrıca, ebeveyn psikolojik kontrolünün akran zorbalığı aracılığıyla çocukluk sorunlarının dışsallaştırılmasına yol açtığı ve bu dolaylı etkinin erkek çocuklarda daha belirgin olduğu bulunmuştur (Ricker, 2022).

Suçta sürüklenen çocuklarla ilgili yapılan çalışmalar, aile risk faktörlerinin etkilerinin tek tip ve evrensel olmadığını; bağlamsal ve kültürel farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Örneğin, ABD’de yetersiz ebeveyn cezası ve ebeveyn denetimi gibi faktörler çocukların suçta sürüklenmesinde önemli bir rol oynarken, Hollanda’da yetersiz aile desteği ve yetersiz ebeveyn ödülü gibi otoriter ebeveynlik stilleri daha etkili bulunmuştur (van der Put ve Assink, 2025). Ebeveyn yakınlığının etkisi Koreli ergenlerde daha belirgin iken, Amerikalı ergenlerde düşük ebeveyn yakınlığıyla ilişkilendirildiği görülmüştür (Yun ve Cui, 2024). Öte yandan, tek ebeveynli olmanın çocukların suçta sürüklenme eğilimleri üzerindeki etkileri de karmaşık bir yapıdadır. Bazı araştırmalar (McLaughlin, 2025) genel kanaatin aksine tek ebeveynli çocukların şiddet ve mülkiyet suçlarından tutuklanma oranlarının daha düşük olduğunu göstermektedir. Bu durum, özellikle dezavantajlı mahallelerde yaşayan ve çeşitli yapısal zorluklarla karşılaşan göçmen anneler arasında dikkatle ele alınması gereken önemli bir husustur (Lindén vd., 2023).

Bu çalışma, Ekolojik Sistemler Kuramı’na (Bronfenbrenner, 1979) dayalı olarak aile merkezli risk ve koruyucu faktörlerin derlenmesini sunmaktadır. Bu çalışmanın en büyük kısıtlılıklarından biri, çok geniş bir literatür ile böylesine karmaşık bir konuyu açıklamaya çalışmaktır. Bu durum, incelenen değişkenler arasındaki nedensel ilişkileri açıkça ortaya koymayı ve Türkiye’deki suçta sürüklenen çocuk nüfusu hakkında doğrudan birincil veriler sağlamayı kısmen zorlaştırmaktadır. Ayrıca, ele alınan çalışmaların metodolojik çeşitliliği ve farklı kültürlerde (ABD, Hollanda, Kore, Çin, İran gibi) gerçekleştirilmiş olması, genel geçer yargılarla çıkarım yapmayı kısıtlamakta ve elde edilen sonuçları dikkatle yorumlama gerekliliğini doğurmaktadır. Söz konusu aile dinamiklerinin çocukların suçta sürüklenmesindeki olası etkilerini belirlemek için azınlık grupları (Varela-Ríos, 2022) ve göçmen aileler (Lindén vd., 2023) gibi belirli popülasyonlarda gerçekleştirilecek daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Kültürel özellikler ve aile dinamikleri ile çocukların suçta sürüklenmesi arasındaki etkileşim mekanizmalarını daha iyi ortaya koyabilmek için gelecekte boylamsal çalışmaların yapılması önemli katkılar sağlayacaktır. Ayrıca, algılanan aile tepkiselliği ile suçta eğilim arasındaki etkileşim sürecinde empati (Walters, 2021), öz denetim (Manouchehri vd., 2025) ve düşmanca atfı önyargısı (Lin vd., 2023) gibi aracı değişkenlerin rollerinin geniş örneklem gruplarından elde edilecek verilerle incelenmesi değerli

olacaktır. Son olarak, dijital çağın yeni risk faktörlerinin (sosyal medya kullanımı ve ebeveynlerin sosyal medyada paylaşım yapması) çocukların suça eğilimleri üzerindeki etkilerinin aile içi ilişkilere yansımaları, Ekolojik Sistemler Kuramı çerçevesinde ve cinsiyet farklılıkları da göz önünde bulundurularak (Bacikova-Sleskova vd., 2024; Haq vd., 2025) ele alınmalıdır. Bu sayede çevrim içi süreçlerin çocukların suça sürüklenmesi sürecine olan etkilerinin daha iyi anlaşılması mümkün olacaktır.

Ufuk Sarıgül

Kaynakça

- Acar, G., Demir, A., Görmez, D. ve Keser, İ. (2015). Aile ve çocuk suçluluğu ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(Suppl2), SS060.
- Adebajo, A. A. ve Aborisade, R. A. (2024). Family structure, parenting styles, and juvenile delinquency: Narratives of inmates of juvenile correctional home, Asero, Abeokuta, Ogun state. *FUOYE International Journal of Criminology and Security Studies (FIJCSS)*, 3(1), 1-20.
- Akinyi, O. D. (2015). *Effects of authoritarian parenting model on learner participation in early childhood education science class Kabondo division, Homabay county, Kenya* (Doctoral dissertation, University of Nairobi).
- Alltucker, K. W., Bullis, M., Close, D. ve Yovanof, P. (2006). Different pathways to juvenile delinquency: Characteristics of early and late starters in a sample of previously incarcerated youth. *Journal of Child and Family Studies*, 15(4), 475-488.
- Aslan, Y. (2021). Suça sürüklenen çocuklarla ilgili yapılan yayınların incelenmesi. *Anatolian Journal of Health Research*, 2(3), 79-86. <https://doi.org/10.29228/anoljhr.53877>
- Assaraf, N. ve Factor, R. (2025). Delinquency among children of incarcerated parents: The role of pre-incarceration parental attachment. *Journal of Criminal Justice*, 99, 102456. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2025.102456>
- Bacikova-Sleskova, M., Barbierik, L. ve Orosov, O. (2024). Perceived parental control, parent-adolescent relationship and adolescents' psychological adjustment. Does gender matter? *Journal of Child and Family Studies*, 33(7), 1632-1646. <https://doi.org/10.1007/s10826-023-02643-8>
- Barranco, R., Gatti, U., Verde, A. ve Rocca, G. (2023). Psychosocial factors of risk and protection associated with juvenile cyberbullying victimization: Results from an international multi-city study (International Self-Report Delinquency Study 3 - ISRD3). *Psychiatry, Psychology and Law*, 30(3), 397-417. <https://doi.org/10.1080/13218719.2022.2040395>

- Brislin, S. J., Choi, M. ve Hicks, B. M. (2025). Characterizing delinquent behavior in early adolescence: Results from the Adolescent Brain Cognitive Development - Social Development Study. *Journal of Child and Family Studies*, 34, 2081-2099. <https://doi.org/10.1007/s10826-025-03148-2>
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives. *Developmental Psychology*, 22(6), 723-742.
- Bronfenbrenner, U. ve Morris, P. A. (2006). The bioecological model of human development. In R. M. Lerner (Ed.), *Handbook of child psychology* (6th ed., Vol. 1, pp. 793-828). Wiley.
- Burt, K. B., Peisch, V. D. ve Rosenberg, E. R. (2022). Contributions to desistance research. In C. M. Langton & J. R. Worling (Eds.), *Facilitating Desistance from Aggression and Crime: Theory, Research, and Strength-Based Practices* (pp. 26-40). John Wiley & Sons.
- Burt, S. A., Barnes, A. R., McGue, M. ve Iacono, W. G. (2008). Parental divorce and adolescent delinquency: Ruling out the impact of common genes. *Developmental Psychology*, 44(6), 1668-1677. <https://doi.org/10.1037/a0013477>
- C dariu, I.-E. ve Rad, D. (2025). Systemic healing for complex families: A review of the eco-systemic structural family therapy model in social work and psychological practice. *Technium Sustainability*, 9, 124-140. <https://doi.org/10.47577/sustainability.v9i.12848>
- Cano-Lozano, M. C., Rodríguez-Díaz, F. J., León, S. P. ve Contreras, L. (2020). Analyzing the relationship between child-to-parent violence and perceived parental warmth. *Frontiers in Psychology*, 11, 590097. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.590097>
- Chew, W., Osseck, J., Raygor, D., Eldridge-Houser, J. ve Cox, C. (2010). Developmental assets: Profiles of youth in a juvenile justice facility. *Journal of School Health*, 80(1), 66-72. <https://doi.org/10.1111/j.1746-1561.2009.00467.x>
- Cook, J. ve Schneider, L. (2024). The life of children in families affiliated with terrorism: An ecological systems theory approach. *Critical Studies on Terrorism*, 17(2), 275-303. <https://doi.org/10.1080/17539153.2024.2322563>
- Crawford, M. (2020). Ecological Systems theory: Exploring the development of the theoretical framework as conceived by Bronfenbrenner. *J Pub Health Issue Pract*, 4(2), 170.
- Çocuk Koruma Kanunu, (2005), Retrieved: http://oges.meb.gov.tr/doc2012/5395_SAYILI_COÇUK_KORUMA_KANUNU.pdf
- Çopur, E., Ulutaşdemir, N. ve Balsak, H. (2015). Çocuk ve suç. 3. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi Kitabı* (pp. 120-124). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Dutt, R. ve Tayal, M. (2024). Cybercrime and juvenile justice: Legal challenges and reforms. *International Journal of Creative Research Thoughts (IJCRT)*, 10(1).
- Farrington, D. P. ve Malvaso, C. G. (2025). Interactions between child-rearing and other risk factors in predicting delinquency, and implications for prevention. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 69(8), 963-979. <https://doi.org/10.1177/0306624X231188231>
- Fitzgerald, C. S. (2011). Theories of crime and delinquency: Findings from an analysis of textbooks on human behavior and the social environment. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 21(3), 212-225.

- Flanagan, I. M. L., Aty, K. M. ve Farrington, D. P. (2019). Parental supervision and later offending: A systematic review of longitudinal studies. *Aggression and Violent Behavior*, 47, 215-229. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2019.06.003>
- Folorunsho, S., Ajayi, V. ve Abdulrazaq, O. (2024). Juvenile delinquency as a contemporary issue in Nigeria: Unraveling the impact of parenting styles and family structures. *Preprints.org*. <https://doi.org/10.20944/preprints202401.1659.v1>
- Goering, M. ve Mrug, S. (2021). Empathy as a mediator of the relationship between authoritative parenting and delinquent behavior in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 50(7), 1308-1318. <https://doi.org/10.1007/s10964-021-01445-9>
- Gogineni, R. R., Qari, O. ve Sharma, S. (2023). Juvenile delinquency around the world: Public psychiatry. *World Social Psychiatry*, 5(2), 149-152. https://doi.org/10.4103/wsp.wsp_30_23
- Golombok, S., MacCallum, F., Goodman, E. ve Rutter, M. (2002). Families with Children Conceived by Donor Insemination: A Follow Up at Age Twelve. *Child Development*, 73(3), 952-968. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00449>
- Göger, F. (2020). *Suçta sürüklenen çocuklarda şiddet eğilimi ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Guerra, N. G. ve Bradshaw, C. P. (2008). Linking prevention with developmental science in reducing aggression among youth. In T. P. Gullotta & M. Bloom (Eds.), *A blueprint for promoting academic and social competence in after-school programs* (pp. 105-129). New York: Springer.
- Haq, S., Shahed, S. ve Quraishi, U. (2025). A quantitative analysis of gender differences among psychosocial correlates of juvenile delinquency. *Annals of Human and Social Sciences*, 6(3), 98-111.
- Hatt, B. (2011). Still I rise: Youth caught between the worlds of schools and prisons. *Urban Review*, 43, 476-490. <https://doi.org/10.1007/s11256-011-0185-y>
- Jolliffe, D., Farrington, D. P., Piquero, A. R., Loeber, R. ve Hill, K. G. (2017). Systematic review of early risk factors for life-course-persistent, adolescence-limited, and late-onset offenders in prospective longitudinal studies. *Aggression and Violent Behavior*, 33, 15-23. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2017.01.009>
- Kaya, F. ve Buzlu, S. (2016). Suça sürüklenen çocuklara yönelik önleyici bir müdahale programı: Agresyon Replasman Eğitimi. *Psikiyatri Hemsireliği Dergisi*, 7(3), 148-151. <https://doi.org/10.5505/phd.2016.27247>
- Lin, S., Wang, Y., Cheng, G. ve Bai, X. (2023). Relationship between Harsh Parenting and Aggressive Behaviors in Male Juvenile Delinquents: Potential Mediating Roles of Peer Victimization and Hostile Attribution Bias. *Behavioral Sciences*, 13(7), 610. <https://doi.org/10.3390/bs13070610>
- Lind n, C., Skoog, T. ve Kapetanovic, S. (2023). Raising teenage children in disadvantaged neighbourhoods: The experiences and challenges of immigrant mothers in Sweden. *Journal of Family Studies*, 29(4), 1523-1545. <https://doi.org/10.1080/13229400.2022.2054721>

- Low, S., Sinclair, R. ve Shortt, J. W. (2012). The role of economic strain on adolescent delinquency: A microsocial process model. *Journal of Family Psychology*, 26(4), 576-584. <https://doi.org/10.1037/a0028785>
- Lösel, F. VE Farrington, D. P. (2012). Direct protective and buffering protective factors in the development of youth violence. *American journal of preventive medicine*, 43(2), S8-S23.
- Manouchehri, M., Aljaberi, M. A., Lin, Y.-C., Sabah, A., Alduais, A., Ali, A. M., Bhardwaj, A. ve Griffiths, M. D. (2025). The mediating role of self-control between parental attachment and adolescent delinquency. *Deviant Behavior*. <https://doi.org/10.1080/01639625.2025.2537450>
- Manouchehri, M., Harun, M. M. ve Baber, C. (2024). Differential impacts of maternal and paternal attachments on adolescent delinquency: Implications for counselling. *Pertanika Journal of Social Science & Humanities*, 32(S3), 149-166. <https://doi.org/10.47836/pjssh.32.S3.09>
- McLaughlin, D. (2025). *The impact of family structure and poverty on juvenile crime from 1990-2020* (Master's thesis, Youngstown State University). OhioLINK ETD Center.
- Mennis, J., Harris, P. W., Obradovic, Z., Izenman, A. J., Grunwald, H. E. ve Lockwood, B. (2011). The effect of neighborhood characteristics and spatial spillover on urban juvenile delinquency and recidivism. *The Professional Geographer*, 63(2), 174-192.
- Merdovi , B. ve Jovanovi , B. (2024). Scope, nature and causes of juvenile delinquency. *Kultura Polisa*, 21(3), 95-121. <https://doi.org/10.51738/Kpolisa2024.21.3r.95mj>
- Moffitt, T. E. (1993). The neuropsychology of conduct disorder. *Development and Psychopathology*, 5(1-2), 135-151.
- Mwangangi, R. K. (2019). The role of family in dealing with juvenile delinquency. *Open Journal of Social Sciences*, 7(3), 52-63. <https://doi.org/10.4236/jss.2019.73004>
- Ögel, K., Tari, İ. ve Eke, Y. C. (2005). *Okullarda suç ve şiddeti önleme*. İstanbul: Yeniden Yayınları.
- Özbek, M. M., Atay, E., Canol Özbek, T., Sevinçok, D., Cansız, M. A. ve Aydemir, Ö. (2025). Suça sürüklenen çocuklarda suç tekrarı üzerine etkili faktörlerin incelenmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 36, 309-317. <https://doi.org/10.5080/u27546>
- Papakitsou, V. (2024). The role of the family in juvenile delinquency. *Dialogues in Clinical Neuroscience & Mental Health*, 7(3), 107-113. <https://doi.org/10.26386/obrela.v7i3.291>
- Polat, O. (2007). Tüm boyutlarıyla çocuk istismarı-tanımlar I. *Ankara: Seçkin*.
- Ricker, B. T. (2022). *Parental psychological control and childhood externalizing problems: The mediating role of peer victimization* (Master's thesis, Texas Tech University).
- Roe-Sepowitz, D. (2007). Adolescent female murderers: Characteristics and treatment implications. *American Journal of Orthopsychiatry*, 77(3), 489-496.
- Sarı, E. ve Arslantaş, H. (2018). Ergen suçluluğu. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 27(4), 397-413. <https://doi.org/10.17827/aktd.399831>
- Sarıgül, U. (2025). Çocukların suça sürüklenmesinde sosyal psikolojik faktörler ve okul temelli önleyici bir psikososyal müdahale programının geliştirilmesi (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Say, G. ve Durak Batıgün, A. (2016). The assessment of the relationship between problematic internet use and parent-adolescent relationship quality, loneliness, anger, and problem solving skills. *Düşünen Adam: The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 29(4), 324-334.
- Schuller, R. A. ve Ogloff, J. R. P. (2001). *Introduction to psychology and law: Canadian perspectives*. Toronto: University of Toronto Press.
- Sheerin, K. M., Brodell, R., Huey, S. J., Jr. ve Kemp, K. A. (2023). Applying ecological systems theory to juvenile legal system interventions outcomes research: A measurement framework. *Frontiers in Psychology*, 14, 1177568. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1177568>
- Türkiye İstatistik Kurumu (2025). Retrieved from <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Juvenile-Statistics-Received-Into-Security-Unit-2024-53989>
- United Nations Department of Economic and Social Affairs. (2003). World Youth Report 2003: The global situation of young people. United Nations. <https://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/ch07.pdf>
- Van de Weijer, S., Thornberry, T., Bijleveld, C. ve Blokland, A. (2015). The effects of parental divorce on the intergenerational transmission of crime. *Societies*, 5(1), 89-108. <https://doi.org/10.3390/soc5010089>
- Van der Put, C. E. ve Assink, M. (2025). Interrelatedness of family and parenting risk factors for juvenile delinquency: A network study in U.S. and Dutch juveniles. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 69(8), 941-962. <https://doi.org/10.1177/0306624X241240697>
- Varela-Ros, M. L. (2022). *The influence of parents' pathological social media engagement and parenting style on delinquent behavior among Mexican American adolescents* (Doctoral dissertation, Walden University).
- Vishwakarma, A. ve Awasthi, A. (2025). The impact of social media on juvenile delinquency. *International Journal of Research Publication and Reviews*, 6(1), 3897-3901. <https://doi.org/10.55248/GENGPI.6.0125.0532>
- Walters, G. D. (2021). In search of a mechanism: Mediating the perceived parental support-delinquency relationship with child empathy. *Journal of Moral Education*. <https://doi.org/10.1080/03057240.2021.1872511>
- Xu, J., Shen, L. X., Yan, C. H., Hu, H., Yang, F., Wang, L., ... Shen, X. M. (2014). Parent-adolescent interaction and risk of adolescent internet addiction: A population-based study in Shanghai. *BMC Psychiatry*, 14, 112.
- Yavuz Bozdoğan, B. ve Avcı, M. (2020). Mükerrer suçluluk, davranım bozukluğu ve antisosyal kişilik bozukluğunun ortak değişkenleri üzerine bir derleme. *OPUS - Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(24), 2912-2936. <https://doi.org/10.26466/opus.687095>
- Yun, H. ve Cui, M. (2024). Cultural differences in levels and trajectories of delinquency and associations between parental warmth and delinquency trajectories: A national longitudinal study in the United States and South Korea. *Journal of Adolescent Development*. <https://doi.org/10.1002/jad.12382>
- Yun, H. ve Cui, M. (2024). Understanding the role of parental warmth and its association with developmental trajectories of delinquency across cultures. *Journal of Adolescence*. <https://doi.org/10.1002/jad.12382>

- Yüksel, T. K. (2024). Suça sürüklenen çocuklara yönelik değerlendirme. Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2(1), 69-110. doi:10.62124/kluhfd.1360506
- Zhang, J., Dong, C., Jiang, Y., Zhang, Q., Li, H. ve Li, Y. (2023). Parental phubbing and child social-emotional adjustment: A meta-analysis of studies conducted in China. *Psychology Research and Behavior Management*, 16, 4267-4285. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S417718>